

แบบฟอร์มสมัครประเภทนวัตกรรมบริการ
(โปรดแนบส่วนนี้ในระบบสมัครรางวัล)

โปรดกรอรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานที่ขอรับรางวัล ดังนี้ (กรุณา ในช่องสี่เหลี่ยมตามการดำเนินการของผลงาน)

เป็นผลงานการให้บริการที่ทำให้เกิดนวัตกรรมบริการ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดเคยดำเนินการมาก่อน

เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ จนเกิดนวัตกรรมต่อเนื่องในการให้บริการของหน่วยงาน

เป็นผลงานที่นำไปใช้แล้วจริง และมีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ในวันที่ปิดรับสมัคร)

- หน่วยงานได้นำผลงานไปเริ่มใช้แล้ว เมื่อ (โปรดระบุ วัน/เดือน/ปี).....17 ธันวาคม 2561.....

ผลงานที่ส่งสมัครเป็นนวัตกรรมบริการ (กรุณา ในช่อง ตามประเภทของนวัตกรรม

ที่ส่งสมัคร 1 ประเภทเท่านั้น)

นวัตกรรมบริการ เป็นการปรับปรุงคุณภาพบริการหรือสร้างบริการใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะของตัวผลิตภัณฑ์ และบริการ

นวัตกรรมการส่งมอบบริการ เป็นการให้บริการในรูปแบบใหม่ หรือที่แตกต่างไปจากเดิม

นวัตกรรมการบริหาร/องค์กร เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรใหม่ ตลอดจนการสร้างระบบงานหรือกระบวนการใหม่

นวัตกรรมทางความคิด เป็นการสร้างมุมมองใหม่หรือการแสวงหาหนทางใหม่ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา รวมทั้งการโต้แย้งสมมติฐานเดิม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงตัวแสดงที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดัน ความคิดใหม่

นวัตกรรมเชิงนโยบาย เป็นการออกแบบนโยบายหรือประยุกต์ใช้เครื่องมือ นโยบายแบบใหม่ซึ่งส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพการณ์หรือพฤติกรรมบางอย่าง

นวัตกรรมเชิงระบบเป็นการวางระบบใหม่หรือเปลี่ยนแปลงระบบที่มีอยู่ในปัจจุบัน อันก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างหรือในระดับขั้นพื้นฐาน

ชื่อผลงาน : ล ลิง พันดี เพื่อเด็กพิการทางการเห็น

ชื่อหน่วยงาน :สำนักทันตสาธารณสุข.....

หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน :สำนักทันตสาธารณสุข.....

ชื่อผู้ประสานงาน

1. นางปฐมา เขาวนเมธา ตำแหน่ง ทันตแพทย์ชำนาญการ

2. นางสาวปาริฉัตร นาควารี ตำแหน่ง นักวิชาการปฏิบัติการ

3. นางสาวสุวภักดี โพธิเสน ตำแหน่ง นักวิชาการปฏิบัติการ

สำนัก/กองสำนักทันตสาธารณสุข..... เบอร์โทรศัพท์0 2590 4204.....

เบอร์โทรศัพท์มือถือ.....08 6904 4914..... เบอร์โทรสาร.....-.....
E – Mail..... patamasingha@gmail.com

ส่วนที่ 1 สรุปผลการดำเนินการในภาพรวม

โปรดสรุปผลการดำเนินการในภาพรวม สามารถแทรกภาพประกอบได้ โดยต้องมีความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4 (เริ่มนับหน้าที่ 1 ตั้งแต่บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 และอยู่ในรูปแบบ .docx เท่านั้น)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) (ความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4)

1. ปัญหา/สาเหตุ/ที่มาของการให้บริการ

การแปร่งฟันไม่สะอาดนับเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดกับคนทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะในวัยเด็กที่มีพัฒนาการในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่เต็มที่ การสอนทันตสุขศึกษาแก่เด็กในวัยนี้ให้มีทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากเป็นการปูพื้นฐานสำคัญให้เกิดเป็นสุขนิสัยที่ดีในวัยต่อไป จากการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 8 ประเทศไทย พ.ศ. 2560 พบว่า เด็กกลุ่มวัยเรียน (อายุ 12 ปี) มีความชุกของโรคฟันผุ ร้อยละ 52.0 ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 48.0 มีสถานะเหงือกอักเสบ ร้อยละ 66.3 ไม่พบการแยกสำรวจในกลุ่มเด็กวัยเรียนที่มีความพิการ เฉพาะเจาะจง ทั้งที่ความต้องการรับบริการด้านทันตสุขภาพของเด็กพิการมักสูงกว่าเด็กปกติ เนื่องจากปัญหาสุขภาพช่องปากมักถูกจัดความสำคัญไว้ลำดับท้าย ๆ แต่อย่างไรก็ตามหากละเลยการดูแลสุขภาพช่องปาก จะส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว กล่าวคือ ในระยะสั้น หากเด็กฟันผุถึงโพรงประสาทฟัน จะทำให้เกิดความเจ็บปวดส่งผลต่อการรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน กรณีที่มีการติดเชื้อ มีตุ่มหนอง นอกจากจะสร้างความเจ็บปวดให้กับเด็กแล้ว เด็กอาจต้องขาดเรียนเพื่อไปรับการรักษา หากไม่สามารถเก็บฟันซี่นั้นไว้ได้ จำเป็นต้องถอน จะส่งผลเสียต่อการเคี้ยวอาหาร เกิดปัญหาฟันซ้อนเก ทำความสะอาดได้ยากขึ้น และส่งผลต่อการขึ้นของฟันแท้ตามมา ปัญหาฟันผุหากไม่ได้รับการแก้ไขและปล่อยไว้เป็นเรื้อรัง อาจทำให้เกิดปัญหาทุพโภชนาการ ได้รับสารอาหารไม่ครบจากการเคี้ยวไม่ได้ เคี้ยวไม่ละเอียด เกิดปัญหาการขับถ่ายในระยะยาว

การดูแลสุขภาพช่องปากในทุกเด็กปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้รายงานไว้ว่า **สถานะสุขภาพช่องปากที่พบในผู้สูงอายุ**นั้นเป็นสิ่งสะสมมาตั้งแต่วัยเด็ก ดังนั้นการสร้างความรู้ให้สามารถดูแลสุขภาพช่องปากเบื้องต้นด้วยตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่วัยเด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กพิเศษที่สามารถดูแลตัวเองเบื้องต้นได้ เช่น กลุ่มเด็กพิการทางการได้ยิน และกลุ่มเด็กพิการทางการเห็น ซึ่งเป็นกลุ่มผู้พิการลำดับที่ 2 และ 3 ของประเทศไทย (รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย พม.) ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มเด็กพิการทางการเห็นมีข้อจำกัดด้านกายภาพ ในการสอน และทำความเข้าใจ เรื่องการทำ ความสะอาดบริเวณช่องปากที่เล็ก แคบ ด้วยอุปกรณ์ที่ไม่เคยเห็น โดยอาศัยเพียงการสัมผัส การฟัง และความจำ ในการลงมือแปรงด้วยตัวเอง ดังนั้นการมีสื่อหรือให้คำแนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมกับความ

พิการ และการได้รับการตรวจคัดกรองเป็นระยะ จะช่วยส่งเสริมและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มเด็กพิการมีการเข้าถึงบริการที่จำกัดและมีสภาวะสุขภาพช่องปากที่น้อยกว่าเด็กปกติได้

สื่อการสอนสำหรับเด็กพิการทางสายตา จะใช้หลักการ Audio Tactile Performance technique with Braille (ATPb) เป็นเทคนิคในการสอนทันตสุขภาพรูปแบบใหม่โดยการใช้เสียง (Audio) สัมผัส (Tactile) และการปฏิบัติ (Performance) ดังนั้น สำนักทันตสาธารณสุข (สท.) กรมอนามัยได้เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะในเด็กพิการทางสายตา ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มเปราะบางและด้อยโอกาส และไม่มีใครไว้ข้างหลัง จึงได้จัดทำนวัตกรรมตุ๊กตาสอนแปรงฟันสำหรับเด็กตาบอดขึ้น โดยจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้สุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กพิการทางการเห็น ใช้หลัก ATP เป็นเสียงการเล่าความสำคัญของช่องปาก และการแปรงฟันที่ถูกวิธี การสัมผัส โดยให้สัมผัสฟันในโมเดล และการฝึกแปรงฟันในช่องปากโดยมีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ช่วยสอน และนำเอาคำแนะนำอักษรเบรลล์มาเพิ่มการสื่อสารให้เข้าใจมากขึ้น

2. การดำเนินการ (วิธีการ/รูปแบบ/จุดเด่นของผลงาน)

วิธีการ/รูปแบบการดำเนินงาน

1) สำนักทันตฯ ได้ทำการสำรวจความต้องการสื่อการเรียนรู้สุขภาพช่องปากในโรงเรียนสอนคนตาบอดพบว่าโรงเรียนสอนคนตาบอดใช้สื่ออักษรเบรลล์มากที่สุด (ร้อยละ 81.8) และต้องการสื่อในลักษณะที่เป็นจับต้องได้ เช่นแบบจำลองฟัน และหนังสือภาพนูนมากที่สุด 2) พัฒนาสื่อช่วยสอนแปรงฟันกลุ่มเด็กพิการทางการเห็นในรูปแบบตุ๊กตาสอนแปรงฟันที่มีเสียงจากการสัมผัสปุ่มอักษรเบรลล์ และผลิตคู่มืออักษรเบรลล์ เพื่อเพิ่มความเข้าใจ 3) นำไปสาธิตและสอนการใช้สื่อกับครูในโรงเรียนสอนคนตาบอด แนะนำให้สอนโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน แนะนำการแปรงฟันด้วยวิธีถูไปมา และการแปรงแท่ง ในตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งช่องปาก อธิบายเรื่องความสำคัญของฟันแท้ และการแปรงฟันแบบ 2-2-2 และให้อ่านคำแนะนำการใช้งานตุ๊กตาสอนแปรงฟันอักษรเบรลล์ จากนั้นทวนความเข้าใจ และให้ใช้งานตุ๊กตาสอนแปรงฟันมีเสียง 4) ประเมินความพึงพอใจต่อตุ๊กตาสอนแปรงฟัน

จุดเด่นของผลงาน ตุ๊กตาสอนแปรงฟัน 2 ขนาด ชื่อ โตโต้ และจูเนียร์ โตโต้เป็นตุ๊กตาที่มีโมเดลฟันแท้ในช่องปาก ส่วนจูเนียร์มีชุดฟันน้ำนม ซึ่งความพิเศษของตุ๊กตาสอนแปรงฟัน 2 ตัวนี้ คือ มีปุ่มกดอักษรเบรลล์ 4 ตำแหน่งในช่องปาก โดยปุ่ม A อยู่บริเวณเพดานปาก เมื่อกดปุ่มจะมีเสียงอธิบาย เรื่องการแปรงฟันเป็นระบบ ปุ่ม B อยู่บริเวณใต้ลิ้น เมื่อกดปุ่มจะมีเสียงอธิบาย เรื่องการแปรงฟันเป็นระบบต่อกับปุ่ม A ส่วนปุ่ม C อยู่บริเวณกระพุ้งแก้มซ้าย เมื่อกดปุ่มจะมีเสียงอธิบายเรื่องฟันแท้และฟันคุด และปุ่ม D บริเวณกระพุ้งแก้มขวา เมื่อกดปุ่มจะมีเสียงอธิบายเรื่องการแปรงฟันแบบ 2-2-2 มีสวิตช์เปิดปิดที่บริเวณใต้คาง โมเดลฟันสามารถสอนแปรงได้จริง สามารถใช้ไหมขัดฟันได้เนื่องจากมีซอกฟันที่เหมือนฟันจริง และมีคู่มือคำแนะนำการใช้งานตุ๊กตาเป็นอักษรเบรลล์ เพื่อช่วยในการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองเพิ่มมากขึ้น ฝึกการแปรงฟันให้สะอาดและลดการเกิดเหงือกอักเสบ และโรคฟันผุได้

รูปที่ 1 และ 2 ตุ๊กตาสอนแปรงฟัน โตได้ และจูเนียร์ และการใช้งานจริง

3. ผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินการ

ผลผลิต : โรงเรียนสอนคนตาบอด 11 โรงเรียน (จาก 14 โรงเรียน) ได้รับตุ๊กตาสอนแปรงฟันมีเสียงโรงเรียนละ 1 ตัวไปใช้งานตั้งแต่ปี 2562

ผลลัพธ์ : จากการแบบสำรวจผลการใช้งานและความพึงพอใจในโรงเรียนสอนคนตาบอดที่ได้รับตุ๊กตาสอนแปรงฟันที่มีเสียงไปใช้ พบว่า เด็กนักเรียนมีความสนใจ และเข้าใจวิธีการแปรงฟันเพิ่มขึ้น โดยคุณครูให้ข้อมูลว่า เด็กนักเรียนแปรงฟันนานขึ้น คราบขี้ฟันลดลง (จากการตรวจฟันรายอาทิตย์) เมื่อสอบถามคุณครูพบว่ามีความพึงพอใจในผลของการใช้งาน (แปรงฟัน 2-2-2) ร้อยละ 90.9 พึงพอใจต่อตัวตุ๊กตาในระดับดีมาก ร้อยละ 81.8 ระดับดี ร้อยละ 18.2

4. ประโยชน์ต่อผู้รับบริการ/ประชาชน (ระบุข้อมูลเชิงประจักษ์)

ครูและนักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด 11 โรงเรียน ได้ใช้ตุ๊กตาสอนแปรงฟันในการเป็นสื่อเสริมความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปาก ที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม เผยแพร่หลักในการแปรงฟัน 2-2-2 (แปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้งด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ นานอย่างน้อย 2 นาที และไม่รับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่มีรสหวานหลังแปรงฟัน 2 ชั่วโมง) ซึ่งเป็นหลักในการแปรงฟันที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตามในกลุ่มเด็กพิการทางการเห็นอาจต้องมีการเปลี่ยนวิธีการแปรงฟันให้เหมาะสม คือ แปรงแบบถูไปมา ด้วยวิธีการแปรงฟันโดยใช้น้ำน้อย ซึ่งพบว่าคุณครูมีความพึงพอใจในผลของการใช้งาน (แปรงฟัน 2-2-2) ร้อยละ 90.9 พึงพอใจต่อตัวตุ๊กตาในระดับดีมาก ร้อยละ 81.8 ระดับดี ร้อยละ 18.2